

Svetovalna služba v dijaških domovih

Counselling Service at Secondary School Residence Halls

34

Katarina Filej, Osnovna šola Kanal
Samo Lesar, Dijaški dom Bežigrad Ljubljana
Margareta Cerk Čevka, Dijaški dom Tabor
Maja Marc, Zavod RS za šolstvo

Izvleček

Ključne besede:

svetovalno delo,
dijaški dom, naloge
svetovalne službe

Svetovalna služba v dijaškem domu sodeluje z dijaki, starši, vzgojitelji in ravnateljem ter s tem skuša pomagati pri doseganju zastavljenih ciljev vsakega dijaškega doma. Svetovalna služba dijaškega doma naj bi poleg reševanja kompleksnih težav delovala preventivno predvsem z različnimi preventivnimi vsebinami za dijake, evalvirala učni uspeh, področje vpisa in izpisa ter prevzemala del skrbi za kulturo in klimo dijaškega doma v celoti. Kompleksne težave, s katerimi se svetovalna služba ukvarja, postajajo iz leta v leto zahtevnejše, kar se kaže tako pri težavah povezovanja med različnimi podsistemi v dijaškem domu kot tudi pri opravljanju vseh zahtevanih nalog, predvsem tistih s področja preventive in evalvacije.

Abstract

Keywords:

counselling, secondary
school residence
hall, tasks of the
counselling service

The counselling service at a secondary school residence hall works with the secondary school students, parents, teachers and headteacher to enable the achievement of objectives set by the residence hall. In addition to solving complex problems, the counselling service at a secondary school residence hall performs preventive measures, especially through diverse prevention-related contents for secondary school students; evaluates academic achievement, enrolment and withdrawals; and assumes some of the responsibility for the overall culture and climate at the residence hall. The complex problems addressed by the counselling service are becoming more demanding from year to year. This is evident in the problems with integrating different subsystems at the secondary school residence hall and in the performance of all the required tasks, especially those relating to prevention and evaluation.

Prispevek Svetovalna služba v dijaških domovih je že izšel v publikaciji Dijaški domovi: priročnik za profesionalni razvoj vzgojiteljic in vzgojiteljev;¹ zaradi aktualnosti in ker bi utegnil zanimati naše bralce, ga objavljamo tudi v reviji Šolsko svetovalno delo. Ob tem objavljamo dopolnitev pri navedbi avtorjev; v omenjeni publikaciji so zapisani Katarina Filej, Samo Lesar in Maja Marc, poleg njih je soavtorica prispevka tudi Margareta Cerk Čevka.

¹ Prva objava prispevka:

Marc, M., Šmelcer, M., Mujanović, Š. Nahtigal, J., Hamler, L., Ristić, M., Filej, K., Lesar, S., Erjavec, N., Peruš Marušič, B., Golob, N., Rastoder Kafol, J., in Šešek, E. (2023). *Dijaški domovi: priročnik za profesionalni razvoj vzgojiteljic in vzgojiteljev*. Zavod RS za šolstvo. www.zrss.si/pdf/Dijaski_domovi.pdf

Namen svetovalne službe v dijaških domovih

Svetovalna služba v dijaških domovih poskuša pomagati pri optimalnem razvoju dijakov, ki bivajo v dijaškem domu. Pri tem sodeluje tako z dijaki kot z vzgojitelji, starši in drugimi zunanjimi institucijami (srednjimi šolami, centri za socialno delo, nevladnimi organizacijami, zdravstvenimi ustanovami). Poleg svetovanja dijakom in staršem so pri dejavnostih pomoči naloge svetovalne službe pogosto usmerjene v povezovanje, koordiniranje in sodelovanje pri razreševanju kompleksnih pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj, ki se pojavljajo pri dijakih. Svetovalna služba je lahko tudi samo vmesna postaja, predvsem za tiste dijake, ki ne želijo sodelovati z njo. V tem primeru jim svetovalna služba pomaga poiskati vire pomoči v okolici. Svetovalna služba pri svojem delu upošteva določila in usmeritve, zapisane v Programskih smernicah svetovalne službe v gimnazijah, nižjih in srednjih poklicnih šolah ter strokovnih šolah in v dijaških domovih (2008).

Naloge svetovalne službe

Dejavnosti svetovanja in pomoči, ki potekajo ob vzgojnih težavah, s katerimi se tako vzgojitelji kot dijaki obračajo na svetovalno službo, so samo eno izmed področij, ki naj bi jih opravljala svetovalna služba v dijaških domovih.

Naloge svetovalnega dela naj bi bile usmerjene tudi in predvsem v razvojne in preventivne dejavnosti in dejavnosti evalvacije. Izvedba obsega nalog svetovalnega delavca je odvisna od deleža zaposlitve, dodatnih nalog vodstva, kulture in klime posameznega dijaškega doma ter njegovega letnega delovnega načrta.

Osrednje naloge s področja svetovalnega dela v primeru stoodstotnega obsega zaposlitve

- **Vpis v dijaški dom** vsebuje intervjuje/uvodne razgovore z učenci in starši, pripravo dokumentacije za vpis (nastanitvene pogodbe, sklepi o sprejemu, uvodni vprašalniki) in vodenje postopka omejitve

vpisa. Svetovalni delavec ureja prepis in izpis dijakov, pripravlja in ureja subvencije plačila oskrbnine, vodi evidenco o prijavljenih kandidatih za sprejem ter evidenco o sprejetih kandidatih. Po končanem vpisu oblikuje vzgojne skupine.

- **Individualno delo z dijaki** zajema podporo in svetovanje dijakom pri razreševanju osebnih, razvojnih ali situacijskih težav, pri učnem neuspehu (pomoč pri tehnikah in strategijah učenja), prešolanju, individualno svetovanje dijakom zaključnih letnikov o nadaljevanju študija ali iskanju zaposlitve, obravnava dijakov, ki kršijo domski red (sodelovanje pri vzgojnem obravnavanju, pisanje mnenj), pomoč pri reševanju socialno-ekonomskih problemov dijakov itd.
- **Skupinske oblike dela z dijaki** se nanašajo na sodelovanje pri razreševanju kompleksnih vprašanj v sobnih kolektivih, pri sestankih vzgojnih skupin ob reševanju aktualnih težav, oblikovanje in vodenje skupine dijakov pri različnih dejavnostih v dijaškem domu, izvajanje preventivnih delavnic itd.
- **Posvetovalno delo z vzgojitelji** zajema posvetovalne pogovore z vzgojitelji, sodelovanje pri vzgojnem obravnavanju dijakov, pripravi interesnih dejavnosti ali drugih vsebin za dijake, pri razreševanju konfliktov in različnih problemskih situacij. Svetovalni delavec lahko organizira supervizije za strokovne delavce dijaškega doma in na njih tudi sodeluje, redno sodeluje na sejah vzgojitelskega zbora in strokovnih aktivih, sodeluje pri ugotavljanju potreb po dodatnem strokovnem izobraževanju za vzgojitelje in organizacije.
- **Svetovalno delo s starši.** Pri sodelovanju s starši se svetovalni delavec usmerja v organizacijo in vodenje strokovnih timov, v katerih sodelujejo tudi starši, svetuje staršem v zvezi z razvojnimi izzivi dijaka (pomoč pri vzgojnih težavah, pomoč pri reševanju aktualnih težav v zvezi z bivanjem otroka v dijaškem domu, prešolanje, menjava dijaškega doma), informira in pomaga staršem glede možnosti pridobivanja štipendij, socialnih pomoči itd.
- **Sodelovanje z zunanjimi institucijami:** v prvi vrsti predvsem z drugimi dijaškimi domovi, sred-

njimi šolami in šolskimi svetovalnimi delavkami, po potrebi sodeluje s centri za socialno delo ter ministrstvom za izobraževanje. V posebnih primerih sodeluje tudi s Svetovalnim centrom za otroke, mladostnike in starše, z različnimi zdravstvenimi ustanovami, ZPM Ljubljana Moste - Polje (projekt Botrstvo), stanovanjskimi skupinami in različnimi nevladnimi organizacijami.

- **Načrtovanje, spremljanje in evalviranje** svojega dela ter nekaterih področij dela dijaškega doma. Letni delovni načrt svetovalnega dela, zapisan ob začetku šolskega leta, je osnova za evalvacijo zastavljenih nalog in ciljev v letnem poročilu. Običajno svetovalni delavec sodeluje pri pripravi letnega delovnega načrta dijaškega doma, v posvetovanju z vzgojitelji oblikuje vzgojne skupine, sodeluje pri menjavah dijakov med vzgojnimi skupinami. Lahko vodi organizacijo informativnega dneva ali sodeluje pri njej, lahko sodeluje v akcijah informiranja širše javnosti o delu dijaškega doma.
- **Analitične naloge.** Naloge, ki jih lahko opravlja svetovalni delavec, obsegajo analizo učne uspešnosti, analizo izpisa dijakov, analizo obiska na informativnih dnevih, analizo prijavljenih novicev in vpisanih dijakov. Svetovalni delavec lahko pripravlja analize svetovalnega dela ter drugih psihosocialnih problematik dijakov.

Kdaj se obrniti na svetovalnega delavca

Dejavnosti svetovalne službe se v marsikaterem delu tesno prepletajo z vzgojnim delovanjem matičnih vzgojiteljev. Vzgojitelji imajo vedno možnost, da se pri vzgojnih dilemah in drugih vprašanih obrnejo na svetovalno službo. Za sodelovanje med svetovalno službo in vzgojitelji velja načelo prostovoljnosti, kar pomeni,

da vzgojitelj v svetovalni odnos s svetovalno službo vstopa prostovoljno. Pri zaznavi nasilja med dijaki ali v družini dijaka pa je po protokolu Pravilnika o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode (2009) treba obvestiti svetovalno službo, v primeru odsotnosti te pa ravnatelja.

V večini primerov se dijaki ob soočanju s težavami najprej obrnejo na matične vzgojitelje, ki jim pogosto pomagajo do te mere, da svetovalne službe niti ne potrebujejo. Če vzgojitelj oceni, da je problem preveč kompleksen in da mu samemu ne bo uspelo ponuditi

ustrezne pomoči dijaku pri reševanju težave, lahko v pomoč vključi svetovalno službo. Obstaja tudi manjši del dijakov, ki težav ne razkrije vzgojitelju, ampak se takoj obrne na svetovalno službo. Včasih dijaki ocenijo, da imajo težavo, ki je vzgojitelj ne bo zmožel rešiti, včasih pa so razlogi drugačni. V redkih primerih se dijaki na svetovalno službo obrnejo tudi zato, ker svojih težav ne želijo

Najpogosteje se vzgojitelji obrnejo na svetovalno službo v primeru zahtevnih, kompleksnih težav dijakov, pri katerih si ti želijo posvetovanja, podpore, dodatnega strokovnega mnenja ali samo razbremenitve in izmenjave informacij.

zaupati vzgojitelju. Ob tem je treba omeniti načelo zaupnosti med svetovalcem in svetovancem, ki je pogoj, da se svetovalni odnos sploh lahko vzpostavi. Svetovalna služba lahko samo na podlagi dogovora z dijakom obvesti vzgojitelja o vsebini pogovora, ki je potekal z dijakom. Izjema so primeri, ko je ogrožena varnost dijaka oziroma nekoga drugega.

Tako starši kot tudi dijaki sami se občasno v svetovalni službi oglasijo zaradi posredovanja pri iskanju podpore zunaj institucije. Svetovalna služba dijaškega doma pomaga tudi pri iskanju psihološke, psihoterapevtske ali psihiatrične podpore (iskanje brezplačne psihoterapevtske pomoči, pomoč pri naročanju za pregled pri kliničnem psihologu, usmerjanje na prvo psihiatrično pomoč), občasno skupaj s starši in dijaki išče podporo s področja socialne pomoči (Botrstvo – pomoč pri plačilu dijaškega doma, sodelovanje s centri za socialno delo glede socialnih pomoči), pomaga dijakom in staršem pri vključevanju v različne dejavnosti nevladnih organizacij (nevladni projekti s področja zasvojenosti).

Predloga, s pomočjo katere svetovalni delavec pridobi povratno informacijo od mladostnikov za izboljšave pri svojem delu

Na lestvici od 1 do 5 označi, kako pogosto se po pomoč in nasvet obrneš k svetovalnemu delavcu dijaškega doma.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

V katerih primerih, si se v zadnjih treh mesecih posvetoval s svetovalnim delavcem?

Kaj konkretno pričakuješ od svetovalnega delavca dijaškega doma?

Iz teorije v prakso

Protokol ukrepanja ob zaznavi medvrstniškega nasilja v dijaškem domu in naloge svetovalne službe

(Povzeto in za dijaške domove prirejeno po Lešnik Mugnaioni idr., 2023)

Med medvrstniško nasilje prištevamo vsako obliko fizičnega, psihičnega, spolnega, materialnega ali spletnega nasilja, pri kateri se otrok, nad katerim vrstnik oz. vrstniki izvajajo nasilje, počuti ogrožen, nesprejet, manjvreden, ponižan ipd.

TAKOJŠNJA INTERVENCIJA

a) Naloge strokovnega delavca, ki je zaznal nasilje

Vzgojitelj ali drugi strokovni delavec, ki je nasilje zaznal ali je bil o njem obveščen:

1. takoj poskrbi za varnost dijaka, tako da izvede vse potrebne ukrepe za zaščito mladostnika; če je potrebno, pokliče nujno medicinsko pomoč in o zlorabi obvesti njegove starše; se pogovori z dijakom, ki je bil žrtev nasilja in mu zagotovi čustveno oporo;
2. isti dan oz. izjemoma naslednji dan po zaznavi nasilja o dogodku obvesti ravnatelja, vzgojitelje

vseh vpletenih dijakov, svetovalno službo dijaškega doma in starše dijaka; naredi zapis dogodka in ga posreduje svetovalni službi dijaškega doma.

b) Naloge svetovalne službe dijaškega doma

Svetovalna služba dijaškega doma isti oz. izjemoma naslednji dan po zaznavi nasilja:

1. po potrebi oblikuje načrt za preprečitev nadaljevanja nasilja;
2. ločeno se pogovori z dijakom, ki je bil žrtev dogodka, povzročiteljem nasilja in po potrebi z opazovalci dogodka ter izdelava zapise pogovorov z namenom razjasnitve okoliščin.

c) Naloge vodstva vzgojno-izobraževalne institucije

Brez prisotnosti svetovalne službe dijaškega doma oziroma če svetovalna služba oceni, da je to potrebno, ločene pogovore iz prejšnjega odstavka opravi tudi ravnatelj ali pomočnik ravnatelja.

PROCESNA INTERVENCIJA

a) Naloge svetovalne službe dijaškega doma

Svetovalna služba dijaškega doma začne svetovalno delo z dijakom žrtvijo in povzročiteljem nasilja. Na pogovor povabi tudi starše. Svetovalna služba najpozneje v treh delovnih dneh po zaznavi nasilja skliče tim.

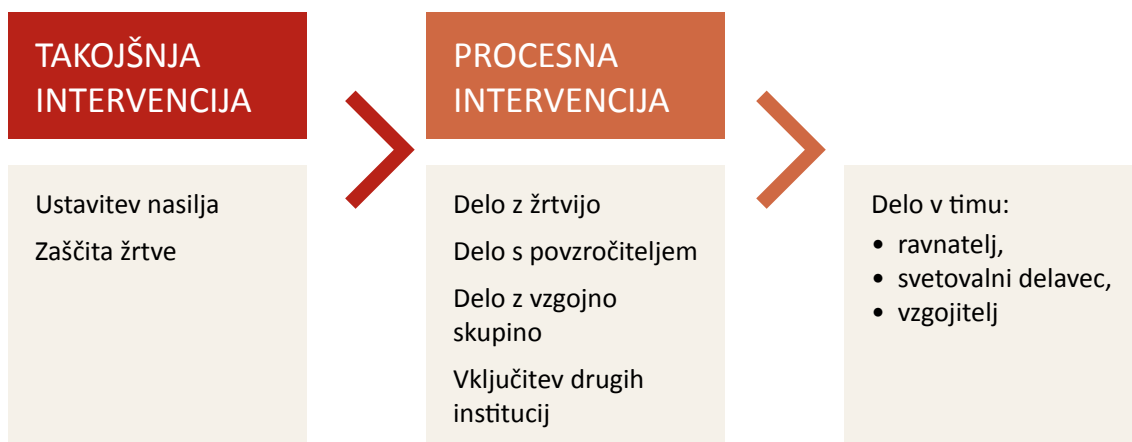
Člani tima so: *svetovalni delavec, vzgojitelj dijaka žrtve ter povzročitelja nasilja, ravnatelj* in po potrebi drugi strokovni delavci. Vodenje tima prevzame svetovalni delavec, ki dejavnosti tima tudi ustrezno dokumentira.

b) Naloge tima

Naloge tima so, da izdela načrt pomoči za žrtev nasilja; v skladu s predpisi načrtuje vzgojno ukrepanje za povzročitelja; načrtuje delo s starši; načrtuje delo z vzgojnimi skupinami, v katere sta vključeni žrtev, povzročitelj nasilja in opazovalci; sodeluje z zunanjimi institucijami; določi izvajalce nalog; s primerom nasilja seznanji druge strokovne delavce dijaškega doma.

c) Obveščanje

Če ravnatelj oceni, da dijak (žrtev ali povzročitelj) potrebuje pomoč centra za socialno delo, ga o dogodku obvesti. Če medvrstniško nasilje vključuje dejanja, ki ustrezajo klasifikaciji kaznivih dejanj oziroma imajo znake prekrškov, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, ravnatelj poleg staršev obvesti še policijo in center za socialno delo. V teh primerih mora svetovalna služba dijaškega doma v razširjeni tim povabiti k sodelovanju tudi omenjene institucije. ■

Shema 1: Protokol ukrepanja. Vir: Marc idr., 2023.

Viri in literatura

Bezić, T. (2018). Zaključki devetnajste konference Prispevki strok za svetovalno delo v praksi. *Šolsko svetovalno delo*. (22)2, 28–36.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008). *Programske smernice: svetovalna služba v gimnazijah, nižjih in srednjih poklicnih šolah ter strokovnih šolah in v dijaških domovih* [Elektronski vir]. Zavod RS za šolstvo. https://portal.mss.edus.si/msswww/programi2014/programi/media/pdf/smernice/Programske_smernice_SS.pdf

Lešnik Mugnaioni, D., Klemenčič, I., Filipič, K., Rustja, E., in Novakovič, T. (2023). *Protokol za ravnanje ob zaznavi in obravnavi medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih*. Zavod RS za šolstvo.

Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode (2009). *Uradni list RS*, št. 104/09. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9804>